

Sygn. I C 181/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR. del. Marek Nadolny
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Bugiel

po rozpoznaniu w dniu 06 września 2016 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa: B. R. (1)

przeciwko: (...) Spółce Akcyjnej

w W.

o zapłatę

- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki B. R. (1) tytułem renty kwotę 2.221 zł. (dwa tysiące dwieście dwadzieścia jeden złotych) miesięcznie od 1 kwietnia 2011 roku płatną do 15 dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami tytułem opóźnienia w płatności każdej z rat za poszczególne miesiące do dnia zapłaty;
- oddala powództwo w pozostałym zakresie;
- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki B. R. (1) kwotę 1.334 zł. (jeden tysiąc trzysta trzydzieści cztery złote) tytułem zwrotu kosztów procesu;
- nie obciąża powódki kosztami procesu;
- zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Słupsku kwotę 4.200 zł. (cztery tysiące dwieście złotych) tytułem nieopłaconych kosztów sądowych.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt I C 181/13

UZASADNIENIE

Powódka B. R. (1) pozwem z dnia 10 czerwca 2010 r. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) SA w W. zadośćuczynienia w kwocie 8.000 zł. tytułem poniesionej szkody na jej osobie w związku z wypadkiem komunikacyjnym któremu uległa 6 marca 2009 r. W uzasadnienie pozwu powódka wskazała, że ma skutek wypadku doznała obrażeń ciała w postaci: złamania obojczyka prawego z przemieszczeniami;

- złamania mostka bez przemieszczeń; stłuczenia klatki piersiowej; stłuczenia kończyn dolnych, stawów kolanowych z ranami; nadto podała, że w wyniku urazów wystąpiła u niej zatorowość płucna, a także problemy kardiologiczne. Leczenie powódka kontynuuje do chwili obecnej i w swojej ocenie jest niezdolna do pracy.

Do chwili wniesienia pozwu pozwany uznając swoją odpowiedzialność co do zasady wypłacił powódce łącznie 13.827,95 zł, w tym kwotę 12.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę i 1.827,95 tytułem odszkodowania.

Pozwany (...) S.A. w W. w odpowiedzi na pozew nie kwestionując swojej odpowiedzialności co do zasady wniósł o oddalenie powództwa twierdząc, że wypłacone powódce zadośćuczynienie oraz odszkodowanie w sposób wystarczający rekompensuje jej krzywdy i szkody.

W toku procesu powódka kilkakrotnie zmieniała swoje roszczenie ograniczając je, a następnie rozszerzając. Ostatecznie żądała od pozwanego zasądzenia na swoją rzecz kwoty 123.000 zł zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od 31.10.2009 r. do dnia zapłaty; ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość za skutki zdarzenia z 6.03.2009 r.; zasądzenia odszkodowania w kwocie 2.363,30 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem wyrównania szkody związanej z leczeniem powódki; zasądzenia renty miesięcznej w wysokości 3.157,87 zł począwszy od marca 2009 r.; zasądzenia kwoty 167,671,51 zł tytułem utraconych korzyści związanych z brakiem możliwości spłaty kredytów oraz należności wynikającej z prawomocnego nakazu zapłaty na skutek złamania stanu zdrowia powódki; zasądzenia kwoty 115.758 CHF tytułem odszkodowania za utracone korzyści w związku z brakiem możliwości spłaty kredytów na skutek złamania stanu zdrowia powódki.

Wyrokiem z dnia 19 września 2012 roku Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 48.300 zł. z ustawowymi odsetkami od kwoty 48.000 zł. od dnia 31 października 2009 roku do dnia zapłaty; od kwoty 300 zł od dnia 20 lipca 2012 roku do dnia zapłaty. Sąd ten ustalił również odpowiedzialność pozwanego wobec powódki za przyszłe ewentualne skutki wypadku z dnia 6 marca 2009 roku. Oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Ponadto nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Słupsku od pozwanego kwotę 2.415 zł. tytułem części opłaty od pozwu oraz kwotę 1.661,84 zł. tytułem części wydatków. Nie obciążył powódki kosztami sądowymi i kosztami strony przeciwnej.

Na skutek apelacji powódki Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 12 lutego 2013 roku w sprawie V ACa (...) uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej roszczenia o zasądzenie renty oraz w punktach IV i V dotyczących kosztów procesu i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. W pozostałym zakresie apelację oddalił.

Sąd Apelacyjny zakwestionował ustalenie Sądu I instancji, iż powódka jest zdolna do pracy oraz że świadczenia w ramach publicznej służby zdrowia są wystarczające do zapewnienia powódce niezbędnej rehabilitacji. Wskazała ponadto, iż ustalenia wymaga, w jakim stopniu doznane przez powódkę obrażenia obniżyły jej możliwości zarobkowe. W konsekwencji ustalenia wymagało w jakim zakresie powódka musi korzystać z prywatnych zabiegów rehabilitacyjnych. Sąd Apelacyjny nakazał ustalić jakie są obecnie możliwości zarobkowe powódki, ustalenia czy powódka poddała się terapii psychologicznej i jakie są jej efekty.

Powódka - w czasie postępowania po częściowym uchyleniu wyroku Sądu Okręgowego - domagała się zasądzenia na swoją rzecz renty w kwocie 3.328,44 zł. miesięcznie płatnej z góry do dnia 10 każdego miesiąca do rąk powódki począwszy od marca 2009 roku. Ponadto wносиła też o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu.

Uzasadniając tak sprecyzowane ostatecznie stanowisko wskazała, iż nie jest ona w stanie podjąć jakiegokolwiek pracy zarobkowej. Wywodziła, iż jej stan zdrowia nie poprawił się po doznanych na skutek wypadku obrażeniach fizycznych i psychicznych. W dalszym ciągu istnieje bowiem konieczność kontynuacji jej leczenia. Wskazywała również na konieczność kontynuowania leczenia oraz stosowania diety. W jej ocenie koszt zakupu leków w skali miesiąca to 170,57 zł., powinna kontynuować zabiegi rehabilitacyjne w prywatnych ośrodkach z uwagi na znikomą dostępność zabiegów oferowanych w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia i czas oczekiwania na nie. Ich koszt w skali miesiąca powódka

wyceniła na kwotę 1.100 zł. Podniosła, iż miesięczny koszt diety, to kwota 200 zł. Wskazywała również, iż średni dochód uzyskiwany przez nią przed wypadkiem to kwota 1.857,87 zł. (k.615-619).

Pozwany podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie wnosząc o oddalenie powództwa. Wskazywał, iż powódka nie udowodniła związku pomiędzy wypadkiem, a wskazywanymi obrażeniami oraz nie udowodniła wysokości zgłaszanych żądań (k.641-643).

SĄD USTALIŁ, CO NASTĘPUJE:

W dniu 6 marca 2009 r. na drodze krajowej nr (...) w miejscowości P. powódka uczestniczyła w wypadku drogowym, którego sprawcą był J. Ł. ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym (...) S.A. w W..

Okoliczności bezsporne, a ponadto **DOWÓD:** wyrok nakazowy Sądu Rejonowego w Łęborku w sprawie II K (...) z dnia 31.07.2009 roku (k. 6).

W wyniku tegoż wypadku powódka B. R. (1) doznała obrażeń fizycznych i rozstroju zdrowia psychicznego polegających na: złamaniu obojczyka prawego z przemieszczeniami; złamaniu mostka bez przemieszczeń; stłuczeniu klatki piersiowej; stłuczeniu kończyn dolnych, stawów kolanowych z ranami; zatorowości płucnej; zaburzeniach lękowo-depresyjnych pourazowych.

Na mocy decyzji pozwanego z dnia 3.09.2009 roku i z dnia 30.10.2009 roku przyznane zostało powódce zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wysokości 12.000 zł oraz odszkodowanie związane z wydatkami na leczenie i rehabilitację w kwocie 1.827,95 zł;

Okoliczności bezsporne, a ponadto **DOWÓD:** decyzje pozwanego dotyczące wypłaty świadczenia (k. 7,8).

Przyznając zadośćuczynienie w powyższej kwocie pozwany przyjął, iż u powódki wystąpił 12% trwały uszczerbek na zdrowiu.

Po wypadku do dnia 1.09.2010 roku powódka nie wykonywała żadnej pracy zarobkowej. Przed wypadkiem prowadziła własną działalność gospodarczą - sklep komputerowy. Po wypadku przez okres 180 dni przebywała na zwolnieniu lekarskim, a następnie na świadczeniu rehabilitacyjnym. Po zakończeniu wypłaty świadczenia rehabilitacyjnego przez okres 6 miesięcy powódka otrzymywała rentę chorobową, otrzymywała zasiłek z opieki społecznej w kwocie ok. 500 zł.

Okoliczności bezsporne.

Doznany przez powódkę urazu klatki piersiowej ze złamaniem mostka i z występującym powikłaniem zatorowości płucnej, złamanie obojczyka z przemieszczeniem i skróceniem prawej obręczy barkowej oraz stłuczenie kolan, zwłaszcza lewego z ograniczeniem jego funkcji powodują trwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 32%;

DOWÓD: opinia biegłego chirurga ortopedy A. B. (k. 277-288, 400v-401).

Wypadek z dnia 6 marca 2009 roku nie spowodował u powódki trwałych następstw kardiologicznych przebytej zatorowości płucnej ani następstw neurologicznych. Biegli stwierdzili jedynie istnienie zespołu nerwicy pourazowej pod postacią subiektywnych dolegliwości tj. bólów i zawrotów głowy.

DOWÓD: opinia biegłych z zakresu kardiologii i chorób wewnętrznych M. W. oraz z zakresu neurologii M. Ż. (k. 156-160, 231, 265, 276).

U powódki wystąpił po przedmiotowym wypadku zespół stresu pourazowego wiążący się z długotrwałym uszczerbkiem na zdrowiu wynoszącym 10%. Powódka odczuwa lęk przed jazdą samochodem. Skutki wypadku doprowadziły do obniżenia odporności na stres powódki, przyjęcia postawy pesymistycznej, rezygnacji, rozdrażnienia, obniżyły poczucie własnej wartości. Utrzymujące się od czasu wypadku silne emocje negatywne (gniew, rozgoryczenie, żal, bezsilność, przygnębienie) niekorzystnie wpływają na funkcjonowanie społeczne i intelektualne badanej.

Problemy z pamięcią, z koncentracją uwagi, z myśleniem, podejmowaniem decyzji, mają charakter czynnościowy (przemijający) a ich ustąpienie uzależnione jest od poprawy sprawności fizycznej oraz ogólnej sytuacji życiowej badanej.

U powódki występowały przewlekłe zaburzenia depresyjne adaptacyjne – zespół stresu pourazowego. Ma trudności z koncentracją uwagi, zapomina, nie potrafi podejmować racjonalnych decyzji, nieporadna nawet w zwykłych codziennych czynnościach. Powódka nie była zdolna do podjęcia pracy zarobkowej.

DOWÓD: opinia biegłych psychiatry A. G. i psychologa T. Z. (k. 284-288, 341-342).

Inne schorzenia, które występują u powódki m.in. bóle i zawroty głowy, duszności, krwawienie z nosa, krwawienie z górnego przewodu pokarmowego nie mają związku z przedmiotowym wypadkiem z marca 2009 roku.

DOWÓD: opinia biegłej z zakresu kardiologii i chorób wewnętrznych M. W. oraz biegłej z zakresu neurologii M. Ż. (k. 156-160, 231, 265, 276, 379, 394).

Podobnie zmiany dotyczące kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego, parestezji kończyn, zmian zwyrodnieniowych bioder i choroba wieńcowa nie pozostają w związku przyczynowo-skutkowym z wypadkiem, jakiemu powódka uległa w marcu 2009 roku.

Doznane przez powódkę w wyniku wypadku uszkodzenia ciała i następstwa pourazowe ograniczają jej normalne funkcjonowanie, tym bardziej zdolność do podjęcia pracy wymagającej poruszania się, wysiłków fizycznych. Dolegliwości mogą mieć charakter trwały i postępujący. Jest zdolna do pracy siedzącej i to w niepełnym wymiarze czasowym

DOWÓD: opinia biegłego chirurga D. S. (k. 116-121, 221v, 311).

W związku z trwałymi uszkodzeniami o charakterze głównie ortopedycznym konieczna jest rehabilitacja powódki. Wymaga ona intensywnego usprawnienia w tym kończyny górnej prawej, stawów kolanowych i profilaktyki przed ewentualnym nawrotem zatorowości płucnej. W związku z utrzymującą się niesprawnością układu ruchu ma problemy z podjęciem pracy dotychczas wykonywanej. W pewnych aspektach życiowych jest zależna od innych osób. Wymaga stałego, intensywnego usprawniania.

DOWÓD: opinia biegłego chirurga ortopedy A. B. (k. 277-288, 400v-401), opinia biegłego chirurga D. S. (k. 116-121, 221v, 311), cennik zabiegów rehabilitacyjnych (k. 469); zaświadczenia lekarskie (k. 471); wskazówki pielęgniarskie (k. 472).

Przed wypadkiem powódka miała zaciągnięte kredyty związane z prowadzoną działalnością, między innymi na zakup samochodu. Powódka nie posiadała prawa jazdy.

Okoliczności bezsporne.

W roku 2012 powódka zawarła ugody z Bankiem (...) SA w W. w sprawie spłaty jej zadłużenia wobec Banku oraz zawarła aneks do umowy w sprawie kredytu udzielonego jej w roku 2008 przez (...).

DOWÓD: umowa ugody Nr (...) oraz załącznik (k.444-446), umowa ugody Nr (...) (k.447-449), umowa ugody Nr (...) (k.450-451); aneks do umowy nr (...) z dnia 03/06/2008 zmienionej porozumieniem o restr. Kredytu z dnia 22/07/2009 roku (k. 452-455).

Orzeczeniem (...) do(...) w L. z dnia 3 kwietnia 2013 roku powódka zaliczona została do stopnia niepełnosprawności znacznego. Przyczynami orzeczenia o niepełnosprawności były choroby psychiczne, upośledzenie narządu ruchu, choroby układu oddechowego i krążenia. Orzeczenie wydano do dnia 30 kwietnia 2018 roku. Wskazano na konieczność udziału powódki w terapii zajęciowej, korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej

egzystencji (korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych), konieczność stałej i długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

DOWÓD: orzeczenie (...) do (...) w L. z dnia 3 kwietnia 2013 roku (k.634,658,832,902, 990), dokumentacja medyczna z (...) do (...) w L. (k.668).

Przed wypadkiem powódka dysponowała orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym wyłącznie z uwagi na wadę wzroku.

Okoliczność bezsporna.

W następstwie doznanych urazów powypadkowych powódka potrzebowała zabiegów rehabilitacyjnych, które miały na celu spektrum działania przeciwbólowe, przeciwzapalne, rozluźniające napięcie mięśniowe, regeneracyjne – pobudzające wzrost kostny oraz przeciwdziałające przykurczom, zwiększające zakres ruchomości mięśniowo – stawowej. Potrzebowała kompleksowej rehabilitacji w postaci fizykoterapii (stosowanie ciepła, elektroterapia, magnoterapia, laseroterapia, światłoterapia, masaż, hydroterapia, basen) i kinezyterapii (stosowanie ćwiczeń, terapii manualnych, obejmujących patologiczne dysfunkcje narządu ruchu). Powódka nadal potrzebuje procesu rehabilitacji w postaci fizyko terapii i kinezyterapii.

Powódka powinna korzystać systematycznie z rehabilitacji. W ciągu roku powódka powinna stosować cztery cykle zabiegów rehabilitacyjnych. Koszt jednego cyklu to 710 zł. (średnio 237 zł. miesięcznie).

Ponadto powódka powinna stosować rehabilitację środowiskową, czyli domową. Koszt jednej wizyty to 60 zł. powinna być stosowana 1-2 razy w tygodniu (dla 6 zabiegów miesięcznie koszt 360 zł. miesięcznie).

Średnio miesięcznie koszt zabiegów wynosi:

DOWÓD: opinia biegłej z zakresu rehabilitacji M. S. (k.733-737, protokół z dnia 04.12.2014 roku 00:12:40-00:32:57 - k.749-750v).

W zakresie kardiologicznym leczenie powódki zostało zakończone – brak jest trwałego uszczerbku na zdrowiu w powyższym zakresie.

DOWÓD: opinia biegłych z zakresu kardiologii i chorób wewnętrznych M. W. oraz z zakresu neurologii M. Ż. (k. 156-160, 231, 265, 276).

Powódka działalność gospodarczą prowadziła od 10 kwietnia 2006 roku. Po wypadku firmę próbował prowadzić syn powódki. Jednakże dnia 16 listopada 2009 roku działalność swoją powódka zawiesiła.

Syn powódki J. R. otrzymuje zasiłek z tytułu opieki nad powódką w wysokości około 500 zł. miesięcznie. Powódka otrzymuje zasiłek pielęgnacyjny i zasiłek stały w łącznej kwocie 542 zł. oraz alimenty od byłego męża 300 zł. W przypadku zasądzenia przez Sąd renty powódka utraci świadczenia w postaci zasiłku stałego oraz pielęgnacyjnego.

Po wypadku powódka miewała zmienne nastroje, jej stan psychiczny się pogorszył – stała się bardziej płaczliwa niedostępna, chciała być sama. Powódka otrzymywała świadczenia medyczne, korzystała z pomocy lekarzy, poddawana była zabiegom, przyjmowała leki.

Przed wypadkiem powódka pracowała, była uśmiechnięta, sprawna.

Z uwagi na zatorowość płucną powódka stosuje dietę - nie je warzyw strączkowych, niektórych mięs, a kaszę, zupę mleczną, makaron, chudy nabiał, „poszatkowane” mięso z kurczaka.

Działalność gospodarcza powódki została wykreślona z ewidencji działalności gospodarczej z dniem 15 listopada 2010 roku.

Średni dochód powódki z prowadzonej działalności gospodarczej w okresie od 1 września 2008 roku do 28 lutego 2009 roku wyniósł 3.715,75 zł. miesięcznie. Natomiast średni powódki dochód za rok 2008 wyniósł 1.275,16 miesięcznie.

Powódka przed Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych domagała się przyznania swoją rzecz świadczenia. Żądanie zostało oddalone.

DOWÓD: zeznanie K. R. (k. 401-401v; 492v-493v; protokół z dnia 09.06.2015 roku 00:08:24-00:46:40 - k.800v-801v), zeznanie powódki B. R. (1) (protokół z dnia 04.12.2014 roku 00:32:57-01:11:27 - k.748v-749 oraz protokół z dnia 06.09.2016 roku 00:33:40-01:04:55 - k.1023v-1024), decyzja z dnia 15-11-2015 roku o wykreśleniu z ewidencji działalności gospodarczej (k.808-809), decyzja o zmianie wpisu do ewidencji działalności -gospodarczej (k.810-812), bilans firmy powódki za okres 01-09-2008 – 28-02-2009 roku (k.130, 813,814, 994, 996), zeznanie podatkowe PIT-36 za rok 2008 (k.131-134), decyzja MOPS z dnia 27-01-2012 (k.833-834,993), z dnia 09-10-2012 roku (k.836,991) oraz z dnia 09-07-2013 (k.835), z dnia 04-10-2013 roku (k.837,992), ogólne wskazówki pielęgniarские ze wskazaną dietą (k.838-839), dokumenty z akt Sądu Okręgowego w Słupsku Wydziału Pracy i (...) (k.856), zeznanie J. S. (protokół z dnia 06.09.2016 roku 00:09:22-00:31:15 - k.1022v-1023), faktury i potwierdzenia zakupu leków (k. 458-459, 461-463, 620-631, 689, 817, 818-820, 844-847, 976, 978, 997, 998, 999, 1000-1004, 1005-1013, 1014, 1015), Wyniki badania TK (k. 821, 822, 823, 829, 899), zaświadczenia, recepty (k. 11,13,14-17,138,139, 169-192, 215, 257-259, 348-371, 460, 471, 472, 632-633, 635-636, 688, 691, 697, 782, 783, 784, 785, 824, 825, 826, 827, 831, 842, 843, 975, 977, 979, 980, 981, 983-984, 1021), karta pobytu (k.830), wynik badania MR (k.690), prywatna opinia dr. med. J. S. (k.693-694, 781-781v,908-909, 982-982v); zaświadczenie o potrzebie leczenia psychiatrycznego i stanie zdrowia (k.798, 848, 898, 900, 983,984).

Powódka przebywała na oddziale Psychiatrycznym (...) Publicznego (...) Zakładu Opieki Zdrowotnej w L. od 7 listopada 2011 roku do 16 grudnia 2014 roku z uwagi na epizod depresji umiarkowany.

DOWÓD: karta informacyjna (k.816, 840, 901, 981).

W dniu 1 lutego 2015 roku powódka została na własną prośbę przyjęta na oddział psychiatrii w (...)Zakładzie Opieki Zdrowotnej w S.. Przebywała tam do 13 marca 2015 roku.

Okoliczność bezsporna , a ponadto **DOWÓD:** zaświadczenie lekarskie (k.788), karta informacyjna (k.815, 841, 903, 980).

Powódka skierowana została do psychiatrii J. S.. Wizyty mają miejsce raz na miesiąc, raz na 1,5 miesiąca. Nie były zapisywane powódce leki, ale były wypisywane skierowania do szpitala psychiatrycznego z uwagi na pogarszający się stan jej zdrowia.

DOWÓD: zeznanie J. S. (protokół z dnia 06.09.2016 roku 00:09:22-00:31:15 - k.1022v-1023).

Rozstrój zdrowia psychicznego, jakiego powódka doznała w następstwie wypadku z dnia 6 marca 2009 roku miał wpływ na zdolność wykonywania przez nią pracy zarobkowej i prowadzenia własnej działalności gospodarczej w okresie od momentu wypadku do czasu zakończenia pobierania świadczenia rehabilitacyjnego.

Zaburzenia lękowo depresyjne rozpoczynają się zwykle w ciągu 1 miesiąca od wystąpienia stresującego zdarzenia lub zmiany sytuacji życiowej, a czas trwania objawów, z wyjątkiem przedłużonej reakcji depresyjnej nie przekracza zazwyczaj 6 miesięcy. W przypadku występowania reakcji depresyjnej przedłużonej objawy nie występują dłużej niż dwa lata.

W przypadku powódki występują zaburzenia depresyjne nawracające, subdepresyjne związane z jej sytuacją życiową, osobistą, cechami osobowości, przedłużający się proces cywilny o odszkodowanie. Powódka martwi się długami, obawia utraty mieszkania. Zaburzenia lekowe pourazowe u powódki ustąpiły – nie trwały dłużej niż dwa lata po wypadku. Powódka ma tendencję do nadmiernego przeżywania rzeczywistości i pewnego rodzaju nadinterpretacji

– zdarzenia, które są neutralne w odbiorze może odczytywać jako skierowane przeciwko niej i w jakiś sposób jej zagrażające.

Przed wypadkiem powódka była leczona z powodu zaburzeń depresyjnych nawracających od 1989 roku.

DOWÓD: opinia psychiatryczno – psychologiczna biegłych A. W. i M. M. (k.873-880 oraz protokół z dnia 14.06.2016 roku 00:02:11-00:22:23 - k.949v-950), zeznanie J. S. (protokół z dnia 06.09.2016 roku 00:09:22-00:31:15 - k.1022v-1023).

W okresie poprzedzającym wypadek w roku 2009 powódka zgłosiła się na kurs prawa jazdy. W roku 1996 była słuchaczem kursów „marketing i zarządzanie małą i średnią firmą wraz z obsługą komputerową”; „komunikacja interpersonalna”,

Okoliczności bezsporne.

SĄD ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Roszczenie powódki co do zasądzenia renty zasługuje jedynie w części na uwzględnienie.

Pozwany (...) S.A. w W. nie kwestionował co do zasady swej odpowiedzialności. Sporny był jedynie zakres tej odpowiedzialności, zasadność dochodzenia i wysokość renty.

Powyższe okoliczności były w części między stronami w części bezsporne, dodatkowo dowodzone były dokumentami, co do prawdziwości których nie były – co do zasady - składane żadne zastrzeżenia. Sąd za bezsporne uznał okoliczności wiążące się z przedmiotowym wypadkiem, postępowaniem likwidacyjnym, przebiegiem leczenia powódki. Strony tychże okoliczności nie kwestionowały.

W ocenie Sądu, złożone przez strony dokumenty – w zakresie objętym ustaleniami faktycznymi tworzyły spójną i logiczną całość, wzajemnie się uzupełniając. Nie zawierały informacji sprzecznych bądź wzajemnie się wykluczających. Znajdowały również potwierdzenie w zeznaniach świadka i powódki. W konsekwencji Sąd uznał je za wiarygodne.

Pozwany kwestionował opinię prywatną złożoną przez stronę pozwaną, a wydana przez psychiatrę J. S. w zakresie w jakim dotyczyła ona wiadomości specjalnych.

Sąd odmówił wiarygodności tej opinii. Była ona sporządzona przez osobę niepowołaną przez Sąd. Zgodnie bowiem z treścią art. 278 k.p.c. w sprawach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków strony co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii. W niniejszej sprawie taka konieczność zachodziła. W rozumieniu art. 278 k.p.c. opinią biegłego jest tylko opinia złożona przez osobę wyznaczoną przez Sąd. Osoby sporządzające opinie pozasądowe, takiego statusu nie mieli.

Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, iż „prywatne ekspertyzy opracowane na zlecenie stron czy to w toku procesu czy jeszcze przed jego wszczęciem należy traktować w razie przyjęcia ich przez sąd orzekający jako wyjaśnienia stanowiące poparcie z uwzględnieniem wiadomości specjalnych stanowisk stron. W takiej sytuacji, jeżeli istotnie zachodzi potrzeba wyjaśnienia okoliczności sprawy z punktu widzenia wymagającego wiadomości specjalnych, sąd powinien według zasad unormowanych w k.p.c. dopuścić dowód z opinii biegłego”. (wyrok z 11.06.1974r., sygn. II CR (...), nie publ.).

Była ona miarodajna do ustalenia – wraz z zeznaniami J. S. – iż powódka korzystała z leczenia psychiatrycznego.

W niniejszej sprawie Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych. Opinie te Sąd uznał za wiarygodne i oparł się na niej ustalając stan zdrowia powódki, konieczność jej rehabilitacji. W ocenie Sądu opinie były rzeczowe, spójne, logiczne, sporządzone w oparciu o fachową wiedzę i doświadczenie zawodowe biegłych. Zostały one opracowane jasno, przejrzysto i w sposób zrozumiały. Biegli wskazali na podstawie jakich okoliczności ustalenia swe poczynili. Swoje wnioski logicznie i przekonująco uzasadnili. Ich ustalenia były jasne, precyzyjne, wywody zrozumiałe i przekonujące.

Biegli sądowi w sposób rzetelny i jasny przedstawili swoje wnioski. Opinie nie zawierały sprzeczności. Swoje stanowiska potrafili szczegółowo, logicznie i przekonująco uzasadnić, opierając się na własnym doświadczeniu i wiedzy. Występujące – w ocenie stron – wątpliwości biegli wyjaśniali w drodze opinii uzupełniających sporządzanych na piśmie, jak również w formie ustnej przed Sądem.

Za wiarygodne Sąd uznał również zeznania świadków J. S. – w zakresie w jakim nie dotyczyły one wiedzy specjalnej, w tym bowiem zakresie wypowiadali się biegli sądowi, K. R. oraz zeznania powódki B. R. (1).

Zeznania te były jasne, spójne i logiczne. Ponadto wzajemnie się uzupełniały i stanowiły istotne uzupełnienie faktów wynikających z przedłożonych przez strony dokumentów. Nie zawierały informacji sprzecznych, wzajemnie się wykluczających. Zeznania te przedstawiały obraz stany zdrowia, cierpienie powódki doznanych w związku z wypadkiem, proces leczenia, sytuację ekonomiczną powódki.

Sąd nie doszukał się w ich zeznaniach nieprawdy, nie pojawiły się też powody do takiej podejrzliwości. Wewnętrzne przekonanie z uwzględnieniem wskazań wiedzy oraz doświadczenia życiowego nakazują przyjąć, iż zwykłą normą postępowania ludzi, jest wierzyć w to, co dana osoba mówi, chyba że okaże się, iż ktoś na to zaufanie nie zasługuje. Sąd analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy uznał, iż zeznania świadka na przymiot wiarygodności zasługują. Wprawdzie świadek K. R. jest matką powódki, jednakże sam ów fakt nie może skutkować przyjęciem, iż takie zeznania będą stronnicze. Nie pojawiły się powody do odmowy przyznania tymże zeznaniom waloru wiarygodności.

Zgodnie z art. 299 k.p.c. jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, sąd dla wyjaśnienia tych faktów może dopuścić dowód z przesłuchania stron. Dowód z przesłuchania stron jest w zasadzie tzw. dowodem „posiłkowym”, czyli przeprowadzonym tylko wtedy, gdy za pomocą innych środków dowodowych nie można uzyskać wyjaśnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Niewątpliwie w przedmiotowej sytuacji, która dotyczy doznanych cierpień, bólu, stanu zdrowia, samopoczucia, strona mogła w sposób najpełniejszy opisać swoją sytuację w tym zakresie. Niewątpliwie za pomocą innych środków dowodowych, tak pełne ustalenie powyższych okoliczności nie byłoby możliwe.

Pomimo tego, Sąd z ostrożnością oceniał zeznania powódki. Strony są wprawdzie osobami najlepiej zorientowanymi w rzeczywistym stanie faktycznym sprawy, jednakże bezpośrednio zainteresowanie wynikiem postępowania sądowego wpływa na ujawnianie przez strony wiadomości, może spowodować świadome lub nieświadome ich zniekształcenie, a nawet zatajenie.

Wskazać też należy, iż właśnie powódka jako osoba, która cierpienie i ból osobiście doświadczyła, może najwięcej i najpełniej przedstawić swoją sytuację zdrowotną i majątkową przed i po wypadku. Zeznania takie stanowią istotne uzupełnienie pozostałego materiału dowodowego.

Zarówno zeznania powódki jak i świadków były spontaniczne, logiczne i konsekwentne. Znalazły także oparcie w zasadach doświadczenia życiowego. Zeznania te były szczegółowe, odnosiły się do konkretnych sytuacji życia powódki, cechowały się obiektywizmem. Brak jest podstaw do kwestionowania, co do zasady, zeznań powódki i zeznań świadków.

Wypowiedź dowodową strony, Sąd potraktował jako uzupełnienie materiału dowodowego. Strony – na co Sąd wskazał wyżej - były niewątpliwie bezpośrednio zainteresowanymi wynikiem postępowania. Dlatego Sąd uznał te zeznania za wiarygodne w zakresie w jakim udało się te zeznania powiązać chociażby pośrednio w logiczną całość z innymi dowodami, potwierdzić, uzupełnić, zweryfikować. W niniejszej sprawie zeznania powódki znajdowały oparcie w opinii biegłych oraz zeznaniach świadków, stanowiąc ich uzupełnienie.

Sąd odmówił wiarygodności dokumentom złożonym przez stronę powodową w postaci faktur i informacji o zakupionych lekach, specyfikacji zawierających ceny leków, albowiem okoliczności z nich wynikające nie zostały potwierdzone przez biegłych powołanych w niniejszej sprawie przez Sąd. Brak jest podstaw do uznania, iż nadal

istnieje konieczność przyjmowania przez powódkę wskazanych w dokumentach leków, czy leki te przyjmowane są na schorzenia, które pozostają w związku z doznany przez powódkę uszczerbkiem na zdrowiu na skutek przedmiotowego wypadku. Opinie biegłych sądowych na to nie wskazywały. Ponadto wynikała z tychże opinii i ta okoliczność, iż u powódka zgłasza i leczy się na schorzenia, które nie mają związku z przedmiotowym wypadkiem. Powódka nie udowodniła, iż schorzenia w związku z którymi przyjmuje leki, a wypadkiem istnieje związek przyczynowo skutkowy.

Zgodnie z treścią art. 444 §2 k.c. jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty.

W przypadku doznania szkód majątkowych w konsekwencji tzw. szkody na osobie poszkodowanemu służy roszczenie o przyznanie renty. Renta jest specyficzną postacią odszkodowania pieniężnego, możliwą do zasądzenia jedynie w przypadku zajścia przynajmniej jednej z przesłanek określonych w art. 444 § 2 k.c. Jej celem jest z jednej strony zapewnienie poszkodowanemu stałych świadczeń, czego nie zapewnia jednorazowe odszkodowanie, z drugiej – danie możliwości wynagrodzenia szkód mających wprawdzie charakter majątkowy, jednak bardzo trudnych czy wręcz niemożliwych do dokładnego określenia w pieniądzu.

Najbardziej ostro zakreśloną przez ustawodawcę przesłanką przyznania renty jest utrata przez poszkodowanego zdolności do pracy zarobkowej albo ograniczenie takiej zdolności. Ustalając wysokość renty, sąd powinien porównać dochody, które uzyskiwał poszkodowany przed chwilą doznania szkody na osobie z dochodami, które uzyskuje on po takim zdarzeniu.

Zwiększenie się potrzeb poszkodowanego oznacza sytuację, w której musi on ponosić koszty utrzymania, których nie ponosiłby, gdyby nie zajście zdarzenia wyrządzającego szkodę na osobie (np. koszty opieki, specjalnej diety, rehabilitacji.).

Chodzi tu jedynie o koszty mające mniej więcej stały charakter. Jednorazowe wydatki winny być wyrównywane na podstawie art. 444 § 1 k.c.

Zwiększenie się potrzeb poszkodowanego jest jak się wydaje sytuacją obiektywną, powodującą zawsze powstanie szkody majątkowej.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż rozstrój zdrowia psychicznego, jakiego powódka doznała w następstwie wypadku z dnia 6 marca 2009 roku miał wpływ na zdolność wykonywania przez nią pracy zarobkowej i prowadzenia własnej działalności gospodarczej w okresie od momentu wypadku do czasu zakończenia pobierania świadczenia rehabilitacyjnego. Powódka nie była zdolna do podjęcia pracy zarobkowej. Z opinii biegłych A. W. i M. M. wynikało, iż w przypadku powódki występują zaburzenia depresyjne nawracające, subdepresyjne związane z jej sytuacją życiową, osobistą, cechami osobowości, przedłużający się proces cywilny o odszkodowanie. Biegli wskazywali, iż powódka martwi się długami, obawia utraty mieszkania, ma ona tendencję do nadmiernego przeżywania rzeczywistości i pewnego rodzaju nadinterpretacji – zdarzenia, które są neutralne w odbiorze może odczytywać jako skierowane przeciwko niej i w jakiś sposób jej zagrażające. Ten stan psychiczny powódki znajduje odzwierciedlenie w jej zeznaniach, zeznaniach J. S.

Doznane przez powódkę w wyniku wypadku uszkodzenia ciała i następstwa pourazowe - według opinii biegłego D. S. - ograniczały jej normalne funkcjonowanie, tym bardziej zdolność do podjęcia pracy wymagającej poruszania się, wysiłków fizycznych. Dolegliwości te w według stanowiska biegłego mogą mieć charakter trwałe i postępujące. Wskazał on, iż jest powódka zdolna do pracy siedzącej i to w niepełnym wymiarze czasowym.

Dalej biegły ortopeda A. B. wskazał – co korespondowało z opinią biegłego K. S., iż w związku z trwałymi uszkodzeniami o charakterze głównie ortopedycznym konieczna jest rehabilitacja powódki, wymaga ona intensywnego usprawnienia w tym kończyny górnej prawej, stawów kolanowych i profilaktyki przed ewentualnym

nawrotem zatorowości płucnej. W związku z utrzymującą się niesprawnością układu ruchu ma problemy z podjęciem pracy dotychczas wykonywanej, a w pewnych aspektach życiowych jest zależna od innych osób. Wymaga stałego, intensywnego usprawniania.

Wreszcie podkreślenia wymaga, iż orzeczeniem (...) do (...) w L. z dnia 3 kwietnia 2013 roku powódka zaliczona została do stopnia niepełnosprawności znacznego. Przyczynami orzeczenia o niepełnosprawności były choroby psychiczne, upośledzenie narządu ruchu, choroby układu oddechowego i krążenia. Orzeczenie wydano do dnia 30 kwietnia 2018 roku i wskazano w nim na konieczność udziału powódki w terapii zajęciowej, korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji oraz na konieczność stałej i długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

W ocenie Sądu powyższe uzasadnia przyjęcie, iż powódka utraciła aktualnie zdolność do pracy zarobkowej. Wprawdzie niniejsze postępowanie toczy się od około 3 lat i niektóre opinie biegłych wydane zostały na początkowym etapie postępowania, jednakże strony nie złożyły wniosków dowodowych mających na celu ich uzupełnienie, uaktualnienie.

Wprawdzie pełnomocnik powódki po uchyleniu przez Sąd Apelacyjny, wyroku Sądu Okręgowego złożył takie wnioski, jednakże ostatecznie w części cofnął je (k.950), ograniczając się do opinii biegłych psychiatry i psychologa.

Jak wynika z ustaleń Sądu średni dochód powódki z prowadzonej działalności gospodarczej w okresie od 1 września 2008 roku do 28 lutego 2009 roku wyniósł 3.715,75 zł. miesięcznie. Wynika to z przedłożonego bilansu za ten okres. Natomiast średni powódki dochód za rok 2008 wyniósł 15.301,99 zł. – tj. 1.275,16 miesięcznie, co z kolei wynika ze złożonego zeznania podatkowego PIT-36. Ustalając zatem wysokość średnich zarobków uzyskiwanych przez powódkę Sąd ustalił iż dochody powódki za okres od stycznia 2008 roku do końca lutego 2009 roku wyniosły 22.733,49 zł. (15.301,99 zł. w roku 2008 oraz 3.715,75 zł. w miesiącach styczniu i lutym 2009 roku). Zatem średnio w każdym z 14 objętych analizą miesięcy powódka uzyskała średni dochód 1.624 zł.

Strony nie dostarczyły materiałów pozwalających na odmienne ustalenie dochodów powódki. W szczególności nie przedstawiono dowodów pozwalających na ustalenie wysokości rat kredytów jakie powódka spłacała w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, a które - jako koszt prowadzonej działalności gospodarczej – mogły pomniejszać jej przychód podlegający opodatkowaniu. Treść dołączonych ugód jakie powódka zawarła z bankami nie wskazują na jakich warunkach zawarte były pierwotne umowy i jaka była miesięczna wysokość rat.

Jak wynika z to z opinii biegłych popartych zeznaniami świadków i samej powódki oraz dokumentacją medyczną, powódka powinna korzystać z rehabilitacji. Przy czym rehabilitacja oferowana w ramach publicznej służby zdrowia jest w przypadku powódki niewystarczająca. Sąd opierając się na opinii biegłej z zakresu rehabilitacji ustalił, iż powódka powinna w skali roku korzystać z czterech cykli rehabilitacji – w zakresie wskazanym przez biegłą – przy czym koszt jednego cyklu to 710 zł. Łącznie daje to kwotę 2.840 zł. rocznie i około 237 zł. w skali miesiąca.

Ponadto biegła wskazała na potrzebę korzystania przez powódkę z rehabilitacji środowiskowej w wymiarze 1-2 razy w tygodniu. Koszt jednej rehabilitacji to 60 zł. W konsekwencji Sąd przyjął, iż zasadnym jest przyjęcie 6 rehabilitacji w ciągu miesiąca, co daje miesięcznie kwotę 360 zł. jako koszt rehabilitacji środowiskowej.

Łącznie zatem wysokość renty ustalonej przez Sąd w skali miesiąca wynosi kwotę 2.221 zł. (1.624 zł. z tytułu utraconych zarobków oraz kwotę 237 zł. plus 360 zł. z tytułu zwiększonych potrzeb).

Ustalając datę, od której Sąd przyznał powódce prawo do renty, Sąd wziął po uwagę okoliczność, iż od wypadku do marca 2011 roku powódka otrzymywała świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Przy czym zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala – w ocenie Sądu na precyzyjne ustalenie jakie to były kwoty, w jakich okresach wypłacane, co mogło mieć wpływ na wysokość ewentualnej renty za ów czas. Również powódka zeznając w charakterze strony wskazała, iż dokładnie tych okoliczności nie pamięta.

Z powyższych względów Sąd zasądził rentę od kwietnia 2011 roku. Sąd zasądził ustalił termin płatności renty na 15 dzień każdego miesiąca i zastrzegł płatność odsetek ustawowych za opóźnienie. W ocenie Sądu prawidłowo przeprowadzone postępowanie likwidacyjne winno doprowadzić pozwanego do wniosku, iż renta powódce przysługuje. Brak dowodów wskazujących na to, iż istniały obiektywne przeszkody uniemożliwiające pozwanemu przeprowadzenie stosownego postępowania likwidacyjnego, przeprowadzenie przy pomocy lekarzy, czy instytucji stosownych badań pozwalających na ustalenie stanu zdrowia powódki.

W tym miejscu wskazać należy, iż z zasady kontrydiktoryjności procesu wynika, iż to strony obarczone zostały odpowiedzialnością za wynik procesu. Przy rozpoznawaniu sprawy rzeczą Sądu nie jest zarządzanie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie. Rola sądu nie polega bowiem na wykonywaniu przezeń obowiązków procesowych ciążyących na stronach. Strona prowadzi więc proces na własne ryzyko dowodowe (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 17.12.1996r., sygn. I CKU (...); opubl. OSNC (...); wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9.09.1998r., sygn. II UKN (...); opubl. OSNAP(...); wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.03.1998r., sygn. II CKN (...); opubl. OSNC (...)).

Działanie z urzędu i przeprowadzenie dowodu nie wskazanego przez stronę jest dopuszczalne tylko w wyjątkowych sytuacjach procesowych i musi wynikać z opartego na zobiektywizowanej ocenie przekonania o konieczności jego przeprowadzenia, np. w wypadku ujawnionej przez stronę bezradności czy w razie istnienia trudnych do przezwyciężenia przez strony przeszkód, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy nie był wystarczający dla rozstrzygnięcia sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 5.11.1997r.; III CKN (...); opubl. OSNC (...); wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24.10.1996r.; sygn. III CKN (...); opubl. OSNC (...)). Takie okoliczności w sprawie nie miały miejsca. Obie strony procesowe reprezentowane były ponadto przez fachowych pełnomocników procesowych.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, Sąd na podstawie art. 444 §2 k.p.c. zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki B. R. (1) kwotę 2.221 zł. tytułem renty począwszy od kwietnia 2011 roku, płatną do 15 dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności do dnia zapłaty, orzekając jak w punkcie 1 wyroku

W pozostałym zakresie w oparciu o powołany wyżej przepis art. 444 §2 k.c. a contrario, powództwo oddalił orzekając jak w punkcie 2 wyroku.

Przepis art. 108 § 1 k.p.c. nakazuje Sądowi rozstrzygać o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji.

Treść art. 98 § 1 k.p.c. reguluje kwestię kosztów procesu. Wynikają z tego przepisu dwie zasady: zasada odpowiedzialności za wynik procesu oraz zasada kosztów celowych. Strona przegrywająca jest bowiem obowiązana zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

W niniejszej sprawie obie strony procesu reprezentowane były przez fachowych pełnomocników procesowych.

Pełnomocnicy wnieśli o zasądzenie kosztów procesu - w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd uznał jednak, iż w niniejszej sprawie zastosowanie ma art. 100 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

W powołanym przepisie wyrażona została zasada kompensaty kosztów procesu, która znajduje zastosowanie w wypadku częściowego uwzględnienia żądań. Stanowi ona elastyczne dostosowanie zasady odpowiedzialności za wynik sprawy do sytuacji, w której obie strony są - w różnym albo w takim samym stopniu - wygrywającym i przegrywającym zarazem.

Przepis nie wymaga arytmetycznie dokładnego rozdzielenia kosztów procesu według stosunku części uwzględnionej do oddalonej, ale stawia słuszność jako zasadnicze kryterium rozłożenia kosztów.

Powódka wygrała proces w około 10%. Na koszty poniesione przez powodów składa się: wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 7.200 zł., kwota 200 zł. uiszczona tytułem opłaty od pozwu (powódka w części została od kosztów sądowych zwolniona), kwota 600 zł. uiszczonych dalszych kosztów sądowych, kwota 5.400 zł. tytułem wynagrodzenia pełnomocnika za postępowanie apelacyjne, 34 zł. z tytułu opłat skarbowych od pełnomocnictw.

Na koszty poniesione przez pozwanego składa się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 7.200 zł., 17 zł. z tytułu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Ponadto łączny koszt opinii biegłych wyniósł kwotę 4.437,88 zł.

Zatem należne powódce B. R. (2) koszty procesu to kwota 1.334 zł., o czym Sąd orzekł na podstawie 108 § 1 k.p.c. i art. 100 k.p.c. jak w punkcie 3 wyroku.

W pozostałym zakresie mając na uwadze charakter zgłoszonego roszczenia, sytuację majątkową, zdrowotną i rodzinną powódki na podstawie art. 102 k.p.c., Sąd nie obciążył powódki pozostałymi kosztami procesu, orzekając jak w punkcie 4 wyroku.

Zgodnie z art. 113 ustęp 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Stosownie natomiast do ustępu 2 pkt 1 w/w ustawy koszty nieobciążające przeciwnika sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji nakazuje ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz strony, której czynność spowodowała ich powstanie. Jednakże stosownie do art. 113 ustęp 4 w/w ustawy, w przypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może odstąpić od obciążenia kosztami.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 113 ustęp 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał ściągnąć z od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Słupsku kwotę 4.200 zł. orzekając jak w punkcie 5 wyroku. Kwota ta stanowi 10 % kosztów sądowych, od poniesienia której zwolniona była powódka

Na oryginale właściwy podpis